

ལེ་ ཉིན

རྒྱལ་ ཁབ་ དང་ གསར་ བརྗེ

མཁའ་

མི་རིགས་དཔེ་སྟན་ཁང་

一九七四年一月十六日

ལེ་ ཉིན

རྒྱལ་ཁབ་དང་གསར་བཞེ

(མར་ཁེ་མི་རིང་ལུགས་གི་རྒྱལ་ཁབ་མྱོར་གི་གཞུང་ལུགས་དང་
འབྱོར་མེད་གྲལ་རིམ་གི་གསར་བཞེའི་སྐབས་གི་ལས་འགན)

མི་རིགས་དབུ་ཕྱུག་ཁང

དེའང་ཉི་ཤུང་ཤུང་ཤུང་དབང་གི་མར་ཁི་སི་དང་, མེན་ཀེ་སི, ཁི་ཉིན, སི་ཏ་ལིན་པཅས་གི་གསུང་
ཚམ་སྒྲིག་སྒྲུང་ཁང་གིས་སྒྲུང་པ་དང་, མི་དམངས་དབེ་སྒྲུང་ཁང་གིས་ 1971 ལོ་ཟླ་ 6 པར་པར་དུ་སྒྲུང་པའི་
ཁྱེ་མིག་པར་གཞི་གཞིར་བཟུང་ཏེ་སྒྲུང་ནས་སྒྲུན་པ་ལིན་。

本书根据中共中央马克思、恩格斯、列宁、斯大林著作编译局翻译的、
人民出版社1971年6月出版的汉文版本翻译出版。

ཁི་ཉིན

ཁྱེ་མིག་པར་དང་གསུང་བརྗོད་

མི་དམངས་དབེ་སྒྲུང་ཁང་གིས་སྒྲུང་ནས་སྒྲུན་པ་

1971 ལོ་ཟླ་ 12 པར་པར་ཅིན་ལ་པར་གཞི་ 1 པ་ཁྱེ་ག་

པ་དང་པར་ཐངས་ 1 པ་བཟུང་པ་

དེའང་མེན་ཀེ་ཁྱེ་ 2 ཁྱེ་ 7

В.И.ЛЕНИН
ГОСУДАРСТВО
И
РЕВОЛЮЦИЯ

列 宁
国 家 与 革 命

(藏 文)

民族出版社翻译出版 新华书店发行

民 族 印 刷 厂 印 刷

1971年12月第一版

1971年12月北京第一次印刷

书号 M 1049(3)116 每册0.27元

དཀར་ཆག

པར་གཞི་དང་པོའི་ཁྲིང་གཞི	3
པར་གཞི་གཉིས་པའི་ཁྲིང་གཞི	6
ལེའུ་དང་པོ་ གཤམ་རིམ་སྒྱུ་ཚོགས་དང་ཀླུ་ཁབ་	7
1. ཀླུ་ཁབ་ནི་གཤམ་རིམ་འགལ་བ་མཐུན་ཐབས་མེད་པ་ལས་ཕྱུང་བ་ཅིག་རེད་	7
2. དཀར་པོའི་དབྱུང་ལྗོངས་ཀྱི་དམིགས་པས་ལ་ཅན་, བཙན་ཁབ་སྒྲིགས་	12
3. ཀླུ་ཁབ་ནི་གཉེན་གཤམ་མཐུན་པའི་ཀླུ་ཁབ་ལ་བཟུ་གཞི་གཤམ་གྱི་ལག་ཆ་རེད་	17
4. ཀླུ་ཁབ་“རང་གྲུགས་གིས་མེད་པར་འཕྱར་བ”དང་དཀར་གྲུགས་གི་གསར་བཞེ	23
ལེའུ་གཉིས་པ་ ཀླུ་ཁབ་དང་གསར་བཞེ 1848 ལོ་—1851 ལོའི་	
བར་གྱི་ཉམས་སྤྱོད་	34
1. གསར་བཞེའི་སྤྱོད་	34
2. གསར་བཞེའི་ཚུགས་སྤྱོད་	41
3. 1852 ལོར་མར་ཁེ་སེམ་གནད་དོན་འདོན་སྤྱོད་	51
ལེའུ་གསུམ་པ་ ཀླུ་ཁབ་དང་གསར་བཞེ 1871 ལོའི་པ་ལི་ཀྲང་མེའི་ཉམས་	
སྤྱོད་ མར་ཁེ་སེམ་དེའི་དབྱེ་ཞིབ་	55
1. ཀྲང་མེའི་ཉི་མོ་ཚོས་ཐོངས་དེར་ཚད་ལྡན་བྱས་པའི་དཔལ་ཅོ་རིམ་ལུགས་	
དེ་གང་དུ་ཡོད་པ་རེད?	55
2. རིགས་གང་ཞིག་གིས་ཅ་བཟུག་བྱས་ཐུག་པའི་ཀླུ་ཁབ་འཕྲུལ་འཁོར་དེའི་	
ཆབ་ཕྱེད་དགོས་གི་རེད?	62
3. དབྱི་ཏུའེ་མོས་ཚོགས་ལམ་ལུགས་ཅ་མེད་བྱས་པ་	69
4. མི་རིགས་གཅིག་གྱུར་ཡོང་བ་ཅ་འཕྲུགས་ཕྱེད་དགོས་པ་	79
5. གཞན་རྟོན་མིན་འདུ——ཀླུ་ཁབ་ཅ་མེད་གཏོང་དགོས་པ་	84

ལེའུ་བཞི་བ	མོང་གསལ་གི་རྒྱན་མཐུད་པ	ཨན་གེ་མིའི་ཁ་སྐྱོན་གསལ་བཤད་.....	88
1.	“སྤྲོ་ཁྱད་གི་གནད་དོན་”		86
2.	མིད་གཞུང་མེད་པའི་རིང་ལུགས་པ་དང་གནད་པའི་ཅོད་མེད་		93
3.	པེ་བའ་ལ་བཏང་བའི་མི་གི་		100
4.	ཨར་རྒྱ་བའི་ཅུ་འཁྱོད་འཆར་མེན་ལ་དགག་པ་བརྒྱབ་པ་		105
5.	1891 ཁོར་མར་ཁེ་མིའི་རྒྱ་ལན་གྱི་འོད་དུག་མེད་པར་འབྲེ་བ་གནད་པའི་རྒྱན་གཞི་		117
6.	ཨན་གེ་མིལ་དམངས་གཙོ་མེད་པར་བཞོ་རྒྱའི་རྒྱས་བཤད་པ་		126
ལེའུ་ལྔ་བ	རྒྱལ་ཁབ་མེད་པར་འབྱུང་བའི་དཔལ་འཕྱོར་མང་གཞི་		130
1.	མར་ཁེ་མིལ་ག་འདྲ་བུས་ནས་གནད་དོན་འདྲན་པ་གནད་པ་		131
2.	མ་ཅུ་རིང་ལུགས་ནས་གྲུབ་ཁྲན་རིང་ལུགས་ལ་སྐྱེད་པའི་བར་གྱི་ལ་		134
3.	གྲུབ་ཁྲན་རིང་ལུགས་རྒྱུ་ཅོགས་གི་དྲུག་ཤིང་དང་པོ་		143
4.	གྲུབ་ཁྲན་རིང་ལུགས་རྒྱུ་ཅོགས་གི་དྲུག་ཤིང་མ་མོ་བ་		149
ལེའུ་དྲུག་བ	མར་ཁེ་མི་རིང་ལུགས་དེ་སྐབས་འཛལ་རིང་ལུགས་པས་ཐུ་གལ་		
	ཅན་ཅིག་ལ་ཐུར་པ་		161
1.	ལེའུ་ཁིལ་ཉན་རྒྱུ་ལ་མིད་གཞུང་མེད་པའི་རིང་ལུགས་པ་དང་བུལ་པའི་ཅོད་མེད་		162
2.	ཁོར་ཅེ་ཅིལ་སྐབས་འཛལ་རིང་ལུགས་པ་དང་བུལ་པའི་ཅོད་མེད་		164
3.	ཁོར་ཅེ་ཅིལ་པན་ཉེ་ལེའུ་ཁོར་དང་བུལ་པའི་ཅོད་མེད་		175
བར་གཞི་དང་པོའི་མཐུག་ཕྱད་			191
མཆན་འགྲེལ་			192

ཐུལ་ཁབ་དང་གསར་བཞེ

(མར་ཁེ་མི་རིང་ལུགས་གི་ཐུལ་ཁབ་ལྗོངས་གི་གཞུང་ལུགས་དང་
འབྱུང་མེད་གལ་ལྡོམ་གི་གསར་བཞེ་འི་སྐབས་གི་ལས་འགན) །

པར་གཞི་དང་པོའི་སྒྲིང་གཞི

ཀྱལ་ཁབ་གི་གནད་དོན་ནི། དེང་སང་རིགས་པའི་གཞུང་ལུགས་དང་ཡང་ན་ཆབ་
མིད་ལག་ལེན་གང་གི་ཐད་ལའང། དོན་སྤྱིང་གལ་ཏེ་ཅང་ཆེན་པོ་ཡོད་པ་ཅིག་རེད།
བཅའ་ཀྱལ་རིང་ལུགས་གི་དམག་འཁྲུག་གིས་སྒྲིང་ཕྱིམ་མ་ཅུ་རིང་ལུགས་དེ་ཀྱལ་ཁབ་སྒྲིང་...
ཕྱིམ་མ་ཅུ་རིང་ལུགས་ལ་འགྱུར་བའི་གྲ་རིམ་དེ་ཆེས་ཆེར་མཐོགས་སུ་བཏང་བ་དང་ཆེས་...
ཆེར་ཤུགས་ཆེ་ཏུ་བཏང་བ་རེད། ཀྱལ་ཁབ་དེ་སྤྱོད་པས་ཤུགས་ཏེ་ཅང་ཆེ་བའི་མ་ཅུ་ཅན་གི་
མནའ་མཐུན་དང་མཉམ་དུ་འབྲེལ་བ་དེ་ཉིན་རེ་ལས་ཉིན་རེ་དམ་དུ་འཕྲོ་གི་ཡོད་པ་རེད།
དེས་པལ་ཚུལ་མང་ཆོགས་ལ་མི་རྒྱུས་གིས་ཐོས་པ་ཅམ་གིས་འཇིགས་སྤང་སྟེ་དགོས་པའི་...
གཉའ་གཞན་ཕྱེད་པ་དེ། ཉིན་རེ་ལས་ཉིན་རེ་འཇིགས་སྤང་ཆེ་ཏུ་སྟེ་དགོས་པ་ཅིག་ལ་
གྱུར་བ་རེད། སྤོན་ཐོན་ཀྱལ་ཁབ་ཁག་རྣམས་(ང་ཚོས་འདྲིར་ཀྱལ་ཁབ་དེ་ཆེན་“ཀྱལ་ཕྱོགས”
ལ་ཟེར་བ་ཡིན)འཛོལ་པ་ཆོ་བཅོན་འཆུག་ཕྱེད་སའི་དམག་དོན་ཕྱག་ལས་གི་བཅོན་ཁང་ཅིག་
ཆགས་ཆར་བ་རེད།

ཀྱུན་ཆད་མེད་པའི་དམག་འཁྲུག་དེས་གོད་ཆགས་དང་སྟུག་བཟུལ་སྤར་བྱུང་ཚུང་...
མེད་པ་ཅིག་བཅོས་པར་དྲིན། མང་ཆོགས་གི་འཆོ་བ་སྟེ་ཐག་ཆད་ཅིག་ལ་གྱུར་བ་དང་།
ཁོ་ཆོ་ཁོང་ཁོ་དེ་བས་ཀྱང་མེ་འབར་བ་ལྟར་ལངས་པ་རེད། ཀྱལ་སྤྱིའི་འཁྲོར་མེད་གལ་
རིམ་གི་གསར་བཞི་དེ་མཛོན་གསལ་དུ་འཕེལ་བྱས་འཕྲོ་བཞིན་ཡོད་པ་རེད། གསར་བཞི་
དེས་ཀྱལ་ཁབ་ལ་སྟེད་ཚུལ་ག་འདྲ་ཅིག་འཇིན་དགོས་པའི་གནད་དོན་དེ། དོན་སྤྱིང་དངོས་
ཡོད་ཅིག་ལ་གྱུར་བ་རེད།

ཨོ་བཟུ་ཐུག་ཁ་གསར་རིང་ཅུང་ཟད་ཞི་བའི་འཕེལ་བྱས་འཕྲོ་སྤྱོད་པས་གསལ་བའི་...
སྤྱོད་པས་འཆོལ་རིང་ལུགས་གི་བྱུང་བ་ཆ་དེས། འཇམ་སྤྱིང་གི་སྟེ་ཆོགས་དང་དངོས་གཞི་རྣམས་

ནས་པ་དང་དེ་མོར་ཞིག་ཕྱིན་པའི་གོ་ཅི་གཉིས་པའི་(1889 ལོ་—1914 ལོའི་བར་)ཟླ་དྲུག་པ་
 བྲག་ས་ཏེ་ཅང་ཆེན་པོ་ཡོད་པའི་གཙོ་འཛིན་ཁོ་ཅི་ལ་དམིགས་སུ་བཀར་ནས་དབྱེ་བྱ་
 ཞིབ་བྱེད་གི་ཡིན། མཐའ་མར་, ང་ཚོས་ཨ་གོ་འི་ 1905 ལོའི་གསར་བཅའ་དང་, ལྷག་
 པར་དུ་ 1917 ལོའི་གསར་བཅའི་ཉམས་ལྗོངས་ལ་གཞི་རྒྱུ་གས་སྒྲིམ་ཅིག་བྱེད་གི་ཡིན།
 གསར་བཅའ་ཆེས་མ་འདྲིའི་དུས་རིམ་དང་པོ་དེ་དུས་(1917 ལོའི་ཟླ་ 8 པའི་ཟླ་འགོ་ལ་)
 ཡལ་ཆེར་མཆུག་འབྱུང་གི་ཡོད་པ་རེད་, ཡིན་ནའང་དེས་གི་གསར་བཅའ་ཉིལ་པོ་དེ་
 བཅན་རྒྱལ་རིང་ལུགས་གི་དམག་འཁྲུག་གི་རྒྱུ་གིས་ལངས་པའི་རྒྱ་ཚགས་རིང་ལུགས་གི་
 འཁྱོར་མེད་བྲལ་རིམ་གི་གསར་བཅའི་ལུགས་ཐག་གི་ལྷུ་ཅིགས་གཅིག་ཅེས་ལས་བརྩི་རྒྱ་
 ཡོད་པ་མ་རེད། དེར་རྟེན་, འཁྱོར་མེད་བྲལ་རིམ་གི་རྒྱ་ཚགས་རིང་ལུགས་གི་གསར་
 བཅའ་རྒྱལ་ཁབ་ལ་སྤྱོད་ཆུལ་ག་འདྲ་ཅིག་འཛིན་དགོས་པའི་གནད་དོན་དེར་ཆབ་སྲིད་ལག་
 ལེན་ཐོག་གི་དོན་རྟེན་ཡོད་པ་མ་ཟད་, ཆེས་ཁ་ཆ་དགོས་གཏུག་གི་དོན་རྟེན་ཡང་ཡོད་པ་
 རེད་, དེའི་རྒྱ་མཆན་ནི་གནད་དོན་དེས་མང་ཚོགས་ལ་རང་ཉིད་མ་རྩི་ལུགས་སྒྲིག་འག་
 ནས་བཅིངས་འཁྲོལ་ཐོབ་པ་བྱེད་ཆེད་, ཉེ་ཆར་གི་མ་འོང་པའི་དུས་ལ་ཁོ་ཚོས་ག་རེ་ག་རེ་
 བྱེད་དགོས་པ་གསལ་བཤད་བྱས་ཡོད་པའི་རྒྱུ་གིས་རེད།

ཆེས་མཁའན

1917 ལོའི་ཟླ་ 8 པར་

པར་གཞི་གཉིས་པའི་ཁྱེང་གཞི

དེའདྲིའི་པར་གཞི་གཉིས་པ་རྒྱན་སྐབས་ལེའུ་གཉིས་པའི་ནང་དུ་ས་བཅད་གསུམ་
པ་ཁ་རྫོན་བརྒྱབ་པ་ཅམ་ལས, ༡་ལམ་བཟོ་བཅོས་བརྒྱབ་ཟེད་。

རྩམ་མཁན

1918 ལོའི་ཟླ་ 12 ཚེས་ 17 ཉིན་མཇུག་སེམས་ཁུངས་ལ

ལཱ་དང་པོ་

གྲལ་རིམ་གྱི་ཚིག་པ་དང་རྒྱལ་ཁབ་

1. རྒྱལ་ཁབ་ནི་གྲལ་རིམ་འགལ་བ་མཐུན་ཐབས་

མེད་པ་ལས་བྱུང་བ་ཅིག་རེད

དེར་སངས་མར་ཁེ་སེའི་གཞུང་ལྷགས་ལ་ཐུག་པའི་གནས་ཚུལ་ནི། ལོ་རྒྱུས་ཤོག་གཉེན་གཞི་ལྟར་མཁན་གྲལ་རིམ་ཁག་གི་བཅོང་ས་འགྲོལ་འཐབ་ཅོད་ནང་གི་གསར་བཞེས་བསམ་གྲོ་བ་དང་གཙོ་བོ་འཛིན་ནམས་གི་གཞུང་ལྷགས་ལ་ཐུག་པའི་གནས་ཚུལ་དང་གཅིག་པ་རེད། རྒྱལ་ཆེན་གསར་བཞེས་པ་ནམས་སྐྱེ་བཞུགས་པའི་སྐབས་སུ། གཉེན་གཞི་ལྟར་མཁན་གྲལ་རིམ་གིས་གྲུས་ཡིན་ནའང་ཁྲིའ་ཚོར་གནོད་འཚེ་རྒྱུ་ཆད་མེད་པར་བཤད་ནས། ཁྲིའ་ཚོར་གཞུང་ལྷགས་ལ་ཆས་གདུག་རྒྱབ་ཆེ་བའི་དབང་འཛིན་དང་ཆས་སྒྲིལ་ཆེ་བའི་འཁོན་འཛིན་ཆས་འཛིན་པ་གཉེན་པའི་དཔལ་འབྱོར་བཅས་བྱེད་གི་ཡོད་པ་རེད། ཁྲིའ་ཚོ་སྐྱེ་གཤམས་པའི་རྒྱུ་ལྟར། གཉེན་གཞི་ལྟར་མཁན་གྲལ་རིམ་ལ་“སེམས་གསུངས་”བྱེད་རྒྱུ་དང་མགོ་སྐྱོར་གཏོར་རྒྱུ་ཆེད་དུ། ཁྲིའ་ཚོ་གནོད་པ་མེད་པའི་ལྷ་རིས་ཅིག་ལ་ཐུག་པ་དེ། ཁྲིའ་ཚོ་སྐྱེ་འདྲ་ཐེང་བ་ཅིག་ལ་ཐུག་ནས། ཁྲིའ་ཚོའི་ཡིད་ལ་གཟི་བཞིན་གི་སྐྱོན་བྲགས་ཅིག་སྐྱེད་ཅིས་བྱེད་པ་དང་ཆབས་ཅིག། གསར་བཞེས་གཞུང་ལྷགས་གི་ནང་དོན་གཅོད་འབྲེག་བྱས་ནས། དེའི་གསར་བཞེས་མཚན་ཅི་མེད་པར་བཅས་དེ། དེ་ཐ་གལ་ཅིག་དུ་སྐྱེད་གི་ཡོད་པ་རེད། ད་ལྟ་འབྲོར་ལྷན་གྲལ་རིམ་དང་བཅས་པའི་ལས་འགལ་ནང་གི་སྐབས་འཚལ་རིང་ལྷགས་པ་དེ་གཉིས་མར་ཁེ་སེའི་ལྷགས་“བཅད་དར་”དེ་འདྲ་

ཕྱེད་རྒྱུ་ལྷ་མོ་ལོ་ཤོག་གཅིག་གྱུར་ཡོང་གི་ཡོད་པ་རེད། ཁོ་ཚོས་གཞུང་ལུགས་དེའི་གསར་
 བཞེད་ལྷོགས་དང་, གསར་བཞེད་དཀོང་ས་དོན་རྗེད་པ་དང་, བསྐབ་ཐབས་, འཁྱོག་བཤད་
 བཅས་བྱས་ནས་, འཕྱོར་ལྷན་གྲུལ་རིམ་གྱིས་དང་ལེན་ཕྱེད་ཐུབ་པ་དང་ཡང་ན་དང་ལེན་
 ཕྱེད་ཐུབ་མདོག་ཁ་བའི་རིགས་དེ་ཡང་དང་པོར་བཞག་ནས་བརྟུང་ར་གཏོང་གི་ཡོད་པ་...
 རེད། ད་ལྟ་, སྤྱི་ཚོགས་ཏ་ལུན་རིང་ལུགས་པ་ཡོད་ཆད་“མར་ཁེ་སི་རིང་ལུགས་པ”
 ཆགས་པ་རེད་(ཁོ་ཚོར་མཐོང་ཆུང་ཕྱེད་མི་རུང་!)། ཏི་གོའི་འཕྱོར་ལྷན་གྲུལ་རིམ་གྱི་ཡོན་
 ཏན་ཅན་དེ་ཚོ་, ཁ་སང་མར་ཁེ་སི་རིང་ལུགས་གཏོར་སྤྱོད་གཏོར་མཁན་གྱི་ཤོན་ཅ་ཅིག་
 ཡིན་ནའང་, ད་ལྟ་“ཏི་དབྱི་གྱི་མི་རིགས་གྱི”མར་ཁེ་སི་རིང་སྐར་བཤད་རྒྱ་ཉིན་རེ་ལས་ཉིན་
 རེ་རྗེ་མང་དུ་འགྱུ་གི་ཡོད་པ་རེད་, དེར་བལྟས་ན་མར་ཁེ་སི་རིང་འཛུགས་གྱི་རང་བཞིན་
 ཏི་ཅང་ཆེན་པོ་ཡོད་པའི་བཟོ་པ་མཉམ་འབྲེལ་ལྷན་ཚོགས་གས་སྤྱོད་གནང་བའི་དམིགས་...
 ལུལ་ནི་འཕྲོག་བཅོམ་དམག་འཁྲུག་ཕྱེད་རྒྱུ་དོན་དུ་ཡིན་པ་འདྲ་པོ་ཅིག་རེད།

གནས་ཚུལ་དེ་འདྲའི་འགྲུག་དང་, མར་ཁེ་སི་རིང་ལུགས་འཁྱོག་བཤད་ཕྱེད་བའི་
 གནས་ཚུལ་ཁྱར་བྱུང་ཆུང་མེད་པ་ཅིག་བྱུང་བའི་སྐབས་འདྲིར་, ང་ཚོའི་ལས་འགན་ནི་
 དང་ཤོག་མར་ཁེ་སི་རིང་རྒྱལ་ཁབ་སྐོར་གྱི་གཞུང་ལུགས་ར་མ་**སྤྱད་གས་**ཕྱེད་རྒྱ་དེ་རེད།
 དེའི་དོན་དུ་, ངས་པར་དུ་མར་ཁེ་སི་དང་ཨེན་གེ་སི་ནམ་གཉིས་གྱི་གསུང་ཚུལ་ལས་ལུང་
 གྲུལ་བྱ་རིང་པོ་དང་རིང་པོ་བྱས་ནས་འདྲན་དགོས་གི་རེད། ལུང་གྲུལ་བྱ་རིང་པོ་དང་ས་
 བ་ཚུལ་ཡིག་རིང་བྲགས་པ་དང་, གོ་མི་བདེ་བ་ཡོང་རྒྱུ་ནི་བཤད་མ་དགོས་པ་ཅིག་རེད་,
 ཡིན་ནའང་ལུང་དེ་འདྲ་ཅིག་མ་དང་ས་བ་གཏན་ནས་འགྲིག་གི་མ་རེད། མར་ཁེ་སི་དང་
 ཨེན་གེ་སི་ནམ་གཉིས་གྱི་གསུང་ཚུལ་ནང་རྒྱལ་ཁབ་གྱི་གནད་དོན་བཤད་ཡོད་ས་ཆར་མ་...
 དང་, མ་མཐར་ཡང་རག་ལས་སའི་དོན་སྤྱིར་ཡོད་ས་ཆར་མ་, ཡིན་གཅིག་མིན་གཅིག་ཆ་
 གང་ཆང་ཆང་བྱས་ནས་ལུང་འདྲན་གྱི་ཡིན་, དེ་འདྲ་བྱས་ན་ཕྱོགས་གཅིག་ནས་ལྷོག་མཁན་
 རྣམས་ལ་ཆན་རིག་གི་སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས་གསར་གཏོང་ཕྱེད་མཁན་གྱི་ལྟ་ཚུལ་ཆ་ཆང་བ་
 དང་ལྟ་ཚུལ་དེ་ཚོའི་འཕེལ་ཚུལ་སྐོར་རང་རྒྱ་འཕེར་བའི་ཀའི་ཉན་ཅིག་ཡོང་བ་ཕྱེད་ཐུབ་གྱི་
 རེད་ལ་, དུས་མཚུངས་ད་ལྟ་དབང་རྒྱུར་གྱི་གོ་གནས་འཛིན་མཁན་“ཁའི་ཆི་ཅི་རིང་

ལུགས་ཀྱིས་ལྟ་ཆུང་དེ་ཆོ་འཁྱིལ་བཤད་ག་འདྲ་བྱས་ཡོད་པ་དེ་ར་སྤྲོད་ཁྲུངས་བཅན་དང་གསལ་སྟན་ཡང་བྱེད་བྱུང་གི་རེད།

ད་ལྟ་སྟན་ལ་ང་ཚོས་བྱུང་སྤེལ་ཆེས་ཆེ་བ་ཅིག་བྱུང་ཡོད་པའི་རྒྱ་ཡིན་ཀེ་མིའི་.....གསུང་རྩམ་《བྱིས་ཆང་དང་, རྒྱུ་ལ་དབང་བའི་ལམ་ལུགས་, རྒྱལ་ཁབ་བཅས་གི་འབྱུང་ཁྲུངས་》ཟེར་བའི་དེབ་འདི་ནས་བཤད་གི་ཡིན།, དེབ་འདི་ 1894 ལོར་སི་ལུ་ཅ་མེར་པར་གཞི་བྱུག་པ་པར་སྟན་བྱས་ཡོད་པ་རེད། ང་ཚོས་ངེས་པར་དུ་ཉེ་ཡིག་གི་མ་དེབ་གཞིར་བཟུང་ནས་བྲངས་ཡིག་སྟུར་དགོས་གི་རེད།, དེའི་རྒྱ་མཚན་ནི་ཨ་ཡིག་གི་སྟུར་དེབ་ཉ་ཅང་མང་པོ་ཡོད་ནའང་, མང་ཆེ་བ་ཆ་ཆང་བ་ཅིག་སྟུར་མེད་པ་དང་, ཡང་ན་ཉ་ཅང་ཐབས་ཆག་ཅིག་ལས་བྱུང་མེད་པའི་ཁྱེན་གིས་རེད།

ཨ་ཡི་མིས་ཁོང་རང་གིས་གནང་བའི་ལ་རྒྱས་གི་དབྱེ་ཞིབ་ལ་ཕྱགས་རྟེན་.....གནང་སྐབས་གསུང་བར་: “རྒྱལ་ཁབ་ནི་ཕྱི་ལོགས་ནས་སྤྱི་ཚོགས་ལ་བཅན་འཛག་བྱས་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་ཅིག་གཏན་ནས་མ་རེད། རྒྱལ་ཁབ་དེ་ཉེ་ཀེར་གིས་ཆིག་ཐག་བཅད་ནས་བཤད་པ་ནང་བཞིན་གི་‘སྤྲོད་པའི་འདྲ་ཤིས་གི་དངོས་ཡོད་’ཅིག་དང་, ‘རྗེས་དཔག་གི་ནམ་པ་དང་དངོས་ཡོད་’ཅིག་ཡང་མ་རེད། རྒྱལ་ཁབ་ནི་ཕྱི་ཚོགས་གོང་དུ་འཕེལ་ནས་དུས་རིམ་ངེས་ཅན་ཅིག་ལ་སྤེལ་སྐབས་བྱུང་བ་ཅིག་རེད། རྒྱལ་ཁབ་བྱུང་བའི་ཐོག་ནས་: སྤྱི་ཚོགས་དེ་ཐག་གཅོད་མི་བྱུང་བའི་རང་ཉིད་གི་.....འགལ་བར་བྱར་བ་དང་, རང་ཉིད་ཁ་བལ་ནས་མཐུན་ཐབས་མེད་པའི་འགལ་ཁྲའི་ཕྱགས་སུ་བྱུར་ཐོག་འགལ་ཁྲའི་ཕྱགས་དེ་ཆོ་ལས་ཐར་ཐབས་ཡང་མེད་པ་མཚན་གི་ཡོད་པ་རེད། འགལ་ཁྲའི་ཕྱགས་དེ་ཆོ་དེ་, དཔལ་འབྱོར་གི་ཁེ་ཕན་ཕན་ཆུན་འགལ་བར་བྱར་བའི་བྲལ་རིམ་དེ་ཆོ་, དོན་མེད་གི་འཐབ་རྩོད་ནང་རང་ཉིད་དང་སྤྱི་ཚོགས་ཅ་མེད་གཏོང་དུ་མི་འཇུག་པའི་ཆེད་དུ་, ཕྱི་ཆུལ་ཐོག་སྤྱི་ཚོགས་གི་གོང་ལ་སྤྲོད་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་ཅིག་དགོས་གི་རེད།, སྟོབས་ཀྱིས་དེས་གཏོང་གཏུག་གི་རྟོད་བཏང་ནས་, གཏོང་གཏུག་དེ་‘སྤྱི་གུམ་’གི་ཁོངས་ལས་མ་འདས་པ་ཅིག་བྱེད་དགོས་གི་རེད། སྤྱི་ཚོགས་ལས་བྱུང་ཡོད་ན་ཡང་རང་ཉིད་སྤྱི་ཚོགས་གི་གོང་ལ་

བཟུང་པ་མ་ཟད་ཉིན་མེད་ཀྱི་ཆགས་དང་ཁ་བུལ་བའི་སྟབས་ལྷགས་དེ་ནི་བྱུང་པ་
ཁབ་རེད།” (དེ་ཡིག་པར་གཞི་བྱུང་པའི་སྐག་ལྟེ་ 177 པ་—178 པའི་བར་)ཅ
གསུང་མཉམ་དུ་མ་བྱ་དེའི་ཐོག་ནས་བྱུང་ཁབ་དེས་ཡོ་རྒྱས་ཐོག་ལ་སྟོན་པའི་ནུས་པ་
དང་དེའི་དོན་ཉིང་སྐར་གི་མར་ཁེ་སིར་ལྷགས་གི་ཅ་བའི་དགོངས་པ་ཏ་ཅང་གསལ་པོ་
པོར་མཆོན་ཡོད་པ་རེད། བྱུང་ཁབ་ནི་བྱུང་པའི་འགལ་བ་མཐུན་ཐབས་མེད་པ་
ལས་ཐུང་བ་ཅིག་དང་དེའི་མཆོན་བྱེད་ཅིག་རེད། བྱུང་པའི་འགལ་བ་དེ་དོན་དངོས་ཐོག་
མཐུན་ཐབས་བྱེད་མི་བྱུང་པར་ལྷུང་པའི་ས་ཆ་དང་, ཏུས་སྐབས་, ཆད་བཅས་ལ་
མེད་པ་ལྷག་པས་, བྱུང་ཁབ་ཐུང་བ་རེད། དེ་ལས་ཐོག་ནས་བཤད་ན་, བྱུང་ཁབ་གནས་ཡོད་
པའི་ཐོག་ནས་བྱུང་པའི་འགལ་བ་དེ་མཐུན་ཐབས་མེད་པ་ཅིག་ཡིན་པ་མཆོན་པ་རེད།

ཆེས་གལ་ཆེ་བ་དང་ཅ་བའི་གནད་དོན་དེ་རང་གི་ཐོག་, མར་ཁེ་སིར་ལྷགས་ལ་
ལྷགས་གཙོ་བོ་གཉིས་ནས་འགྲོག་བཤད་བྱེད་པའི་འགོ་རྒྱུགས་པ་རེད།

ལྷགས་གཅིག་ནས་, འཕྱར་ལྟན་བྱུང་པའི་གི་བསམ་སྒྲོ་བ་དང་, ལྷག་པར་དུ་
འཕྱར་རྒྱུང་བྱུང་པའི་གི་བསམ་སྒྲོ་བ་རྣམས་གིས་, ཆད་ཐབས་བྱུང་པའི་ཡོ་རྒྱས་གི་དོན་
དངོས་གི་དབང་གིས་, བྱུང་པའི་འགལ་བ་དང་བྱུང་པའི་འཐབ་ཅོད་ཡོད་པའི་ས་ཆ་ཁོ་
ནས་གཞི་ནས་བྱུང་ཁབ་ཡོད་པ་དེ་ཁས་མ་སྒྲངས་ཐབས་མེད་ཐུང་བ་རེད་, ཡིན་ན་ཡང་
ཏུས་མཐུངས་ཁོ་ཆོས་མར་ཁེ་སིར་“དག་བཅས་”བྱས་ནས་, བྱུང་ཁབ་ནི་བྱུང་པའི་མཐུན་
ཐབས་བྱེད་མཁན་གི་ལས་ཁྲུངས་ཅིག་རེད་ཟེ་བཤད་པ་རེད། མར་ཁེ་སིས་བལྟས་ན་,
གལ་མཁྱེད་བྱུང་པའི་མཐུན་ཐབས་བྱེད་ཐུང་བ་ཅིག་ཡོང་མིད་ན་, བྱུང་ཁབ་ཡོང་མིད་གི་མ་
རེད་ལ་, རང་འཇགས་སྤངས་གནས་མིད་གི་མ་རེད། ཆོང་པ་ཏམ་འདྲོད་ཅན་ལྟ་བུའི་
ཅའོ་ཉུ་དང་མིད་དོན་རྒྱུད་པ་པོ་ཐ་གལ་བ་རྣམས་གིས་བལྟས་ན་(དེས་མ་ཆད་ཏེ་གཤམ་པར་
མམས་བཟང་གི་སྒྲོ་ནས་མར་ཁེ་སིར་གསུང་བྲངས་ཏེ་ཁྲུངས་སྐྱེལ་ས་བྱེད་གི་ཡོད་པ་.....
རེད་!), བྱུང་ཁབ་ནི་ཏག་ཏག་བྱུང་པའི་མཐུན་ཐབས་བྱེད་མཁན་ཅིག་རེད། མར་ཁེ་
སིས་བལྟས་ན་, བྱུང་ཁབ་ནི་བྱུང་པའི་དབང་ལྷན་གི་ལས་ཁྲུངས་ཅིག་དང་, བྱུང་པའི་
གཅིག་གིས་བྱུང་པའི་མཐུན་ཐབས་ལ་གཏུང་གཞོན་བྱེད་པའི་ལས་ཁྲུངས་ཅིག་, “ཐུག་

[illegible][illegible]